

Tauno Olavi

TAIVAALLISTA LUONNONTIEDETTÄ

Uskomaton pakinakokoelma kristinuskon
ja luonnontieteitten suhteesta ajanlaskun
alusta nykyaikaan

TAIVAALLISTA LUONNONTIEDETTÄ

Tauno Olavi

Taivaallista luonnontiedettä

Uskomaton pakinakokoelma kristinuskon ja
luonnontieteitten suhteesta ajanlaskun alusta
nyky aikaan

© Tauno Olavi 2023

ISBN: 978-952-80-3489-6

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Sisältö

Esipuhe	7
Kokoelman luonteesta.....	11
Osa I Kristinuskon ja antiikin filosofian liitto.....	13
Luku 1 Logos synnyttää tieteen	14
Luku 2 Platon, jumalan poika hänkin	20
Luku 3 Filon yhdistää luomiskertomuksen ja Platonin kosmologian	25
Luku 4 Logos piiloutuu teologian dogmeihin	30
Luku 5 Luomiskertomuksesta nykyaikaan.	40
Osa II Logoksen juhlat.....	46
Luku 6 Järjen aikakauden enteet	47
Luku 7 Aristoteles ja teologia	53
Luku 8 Taivaallista logiikkaa.....	58
Luku 9 Taivaallista luonnontiedettä.....	63
Luku 10 Taivaallisia äärettömyyksiä	70
Osa III Järjen hätistelyä.....	75
Luku 11 Luther ja järjen karkotus teologiasta	76
Luku 12 Kepler ja kristillinen universumi	82
Luku 13 Raamattu luonnontieteen oppikirjana Turussa	93
Luku 14 Mekanistista filosofiaa	98
Luku 15 Teologia turmion tiellä	103
Luku 16 Uskonottomuus keksitään uudelleen.....	108

OSA IV LUONNONTIETEEKSI LUONNONTIETEEN PAIKALLE.....	113
Luku 17 Metafysiikan varmuudesta.....	114
Luku 18 Luonnontieteen paikka.....	124
Luku 19 Logos tuhoaa kristinuskon luonnontieteen statuksen...	130
Luku 20 Moraalin luonnontiede	136
Luku 21 Nollajumala	144
Luku 22 Logoksen uusin versio	152
Turvalauseet	159
Kirjallisuudesta	160

Esipuhe

Sain kimmokkeen kirjoittaa tämän pakinakokoelman luettuani Tapio Puolimatkan kirjan *Usko, tiede ja evoluutio*, jossa hän esitteli kristittyjen filosofien kehittämiä ajatuksia uskonnon ja tieteen suhteesta. Kristillinen maailmankuva oli hänen mielestään välttämätön edellytys sille, että moderni tiede pystyi syntymään. Kirjaa lukiessa mieleeni tuli eräs elokuva-arvostelu, jossa kriitikko totesi ihaillen, miten elokuvassa kerronnan rauhallisen kulun katkaisevat äkilliset väkivallan purkaukset. Puolimatkan kirjassa asialliset tieteen filosofiaa käsittelevät jaksot sisältävät Vern S. Poythressiltä otetun lainauksen kaltaisia väitteitä: ”Kaikki tieteen tekijät - mukaan luettuna agnostikot ja ateistit - uskovat jumalaan. Heidän on uskottava voidakseen tehdä työtään.” Moiset väitteet ovat raakaa henkistä väkivaltaa eikä niissä mitään kehumista ole. Hyvä puoli on se, että jos moisia lausahduksia esitetään vakavasti otettavina, niistä eri mieltä olevan pakinoitsijankaan ei tarvitse kantaa huolta omien väitteistensä uskottavuudesta.

Puolimatka on kirjoituksissaan syyttänyt materialisteja huonosta loogisesta ajattelusta ja korostanut, miten hienosyistä logiikkaa Alvin Plantingan kaltaiset teistifilosofit Richard Dawkinsiin tai David Humeen verrattuina käyttävät. Kysymyksessä ovat Jumalan olemassaoloon liittyvät väitteet, joiden oikeaksi todistaminen ei logiikan avulla onnistu. Looginen todistelu lähtee oletuksista, premisseistä. On ihan sama, miten hienoa ja pitkälle vietyä päättely on, sillä tuloksen totuus riippuu siitä, mitä todistelun lähtökohdat ovat. Niitten oikeaksi osoittaminen on asian ydin ja se on mahdollista vain luonnontieteitten keinoin.

Kautta aikojen kristinuskon tärkein maailmankaikkeutta koskeva sisältö on otettu sen luomiskertomuksesta. Kristinusko syntyi ja levisi maissa, joitten filosofiset ja tieteelliset opit tulivat kreikkalaisilta. Näiden opit sekoittuivat juutalaisten uskonnosta saatuun materiaaliin ja vaikuttivat siihen, miten kristityt suhtautuivat tieteeseen ja mitä oppeja he tällä saralla alkoivat harrastaa.

Tieteessä ja uskonnoissa on kyse maailmankaikkeuden ymmärtämisestä. Kysymys tämän mahdollisuudesta on mietityttännyt ajattelijoita siitä läh-

tien, kun ensimmäiset tieteen ja filosofian pioneerit alkoivat luonnon toimintaa tajuta. Jos teistifilosofoja on uskominen, mietiskelijä menneisyydessä ensin huomasi, että joitain luonnon tapahtumia voi ennustaa ja ryhtyi sitten pohtimaan, miksi niin oli. Jos hän ei keksinyt asialle perusteluja, hän jätti homman sikseen. Jos hän (nähtävästi ainakin joku teki niin) keksi päätellä, että Jumala luodessaan maailmankaikkeuden ja ihmisen antoi samalla ihmiselle kyvyn tajuta luonnon toimintaa (hyväntahtoinen kun on), hän iloisena jatkoi ymmärtämistään. Jos niin teki myös filosofi, joka ei ymmärtänyt, miksi ymmärsi, hän, vaikka ymmärsi, ymmärsi väärin perustein, mikä on niin väärin.

Kreikan filosofit kehittivät ajattelumallin, jossa jumalien vaikutus luonnon kulkuun hylättiin. Platon käänsi asian pääläelleen ja selitti, että luonnon säännönmukainen toiminta oli mahdollista vain, jos jumala oli sen siihen asettanut. Se sopi hyvin kristinuskon oppeihin. Niinpä nykyisinkin Jumalan olemassaoloa perustellaan filosofisesti seuraavalla ajatuskullalla: a) tiedetään luonnon olevan ymmärrettävissä b) käydään läpi tälle kehitetyt tieteelliset perustelut ja julistetaan ne pätemättömäksi c) todetaan Jumala ainoaksi mahdolliseksi selitykseksi.

Seuraava askel on selittää, miksi Jumala on ymmärrettävissä. Tieteen aikakaudella tässä on se ongelma, että jos Jumalan julistetaan olevan täysin järjen tavoitettavissa ja samalla annetaan Hänelle selkeät ominaisuudet, Hänen olemassaolonsa voidaan kyseenalaistaa. Kaikkeen pystyvä ja kaiken tietävä Jumala on jo looginen mahdottomuus. Jumalaa on iät ajat suojattu, ainoalla pätevällä tavalla, julistamalla Hänet järjen tavoittamattomiin. Toisaalta Jumalan sanotaan vaativan ihmisiltä palvontaa ja tarkkojen käskyjen noudattamista, minkä perusteleminen puolestaan edellyttää käsittämättömän olennon suunnasta tulevaa käsitettävissä olevaa informaatiota.

Kuvitellaanpa hetki filosofia, joka miettii kaiken alkuperää ja tulee tulokseen, että tosiolevainen on Yksi, jolla ei ole mitään ominaisuuksia ja josta ei voi tietää mitään. Jos hän on ehdottoman johdonmukainen, hän tässä vaiheessa toteaa, että tästä Yhdestä ei voi edes tietää, että siitä ei voi tietää mitään. Filosofien intohimo on saattaa aatteensa julki, joten hän alkaa työstää teosta tästä suuresta totuudesta. Hän asettaa opuksensa nimeksi Tosiolevaisen tosiolemus. Muuta tekstiä kirjassa ei sitten olekaan. Hän vie tämän teoksen kustantajalle, joka toteaa varovasti, että

kirjaa on kenties hankala myydä. Filosofi intää, että kirja julistaa kumoamatonta totuutta ja että siinä on koko hänen elämäntyönsä ytimekkäässä muodossa. Kustantaja toteaa, että kyllä tästä, mistä ei voi mitään sanoa, täytyy muutama sata sivua tarinaa iskeä, muuten kirjaa ei kannata julkaista. Lisäksi kukaan ei usko, ettei tämä Ei-mitään anna ihmiselle hyviä elämänohjeita, joita noudattamalla hän pääsee lähelle tätä Ei-mitään. Ja onhan Se hyväntahtoinen, eikö olekin?

Filosofi ei olisi filosofi, ellei hän antaisi periksi ja selittäisi vuolain sanoin tietämättömän olemusta, varsinkin sitä, miten tästä, mistä ei voi mitään tietää, saadaan tietoa. Muut filosofit tarttuisivat aiheeseen ja väittäisivät, että Ykseyden filosofi on väärässä ja perustelisivat sitä tarkoilla analyysillä tietämättömän olemuksesta.

Haluan siis sanoa asiasta, josta ei voi tietää mitään, oman mielipiteeni luomalla pakinanomaisen katsauksen tieteen ja kristinuskon kanssa käyntiin kristinuskon synnystä nykypäivään. Teistifilosofit (ikäviä ihmisiä nuo) puhuvat tieteen syntyä uskonnon antamalta pohjalta todistellesaan kristinuskosta ja vakuuttavat, että mikään muu uskonto ei kelpaa. Väitteen täytyy siis nojata osittain kristinuskon erityispiirteisiin, Jeesukseen ja kolminaisuus- ja inkarnaatio-oppien kaltaisiin dogmeihin.

Jos Jumala on olemassa, teologia on luonnontiede siinä missä fysiikkakin. Ehkä biologia olisi parempi rinnastus, mutta vältän sitä kohteliaisuuden vuoksi, sillä se on teistien eniten kammoama tieteen haara. Käsitys siitä, mitä tiede on, pohjautui Aristoteleen n. 350 vuotta eaa kehittämään aksiomaattiseen malliin. Sen mukaan ensin, havaintojen perusteella, luotiin kunkin tieteen alan ensimmäiset premissit (aksioomat). Näistä johdettiin loogisesti tieteen teoreemat. Ensimmäisten premissien piti olla ”ehdottoman varmoja”, mikä käytännössä tarkoitti, että ne vain jotenkin katsottiin tiedetyiksi. Siinä mielessä teologia oli ”varmin” tieteen ala, sillä Jumalan olemassaoloa ja uskon aksioomat antavaa ilmoitusta ei epäilty.

Aristoteleelta oppineet saivat tieteellisen ajattelun vaatimat välineet, niiden joukossa logiikan. Hänen kosmologiansa sisälsi universumin maa-keskisen mallin, jossa planeetat liikkuvat omiin pallonkuoriinsa sidottuina Maan ympäri. Aristoteleen fysiikka sisälsi ajatuksen uloimmalla kuorella majailevasta liikkumattomasta liikuttajasta, jonka tutkimista filosofi kutsui teologiaksi. Kristityt tiedemiesmäisesti ajattelevat oppineet

yhdistivät omat enkelinsä ja Jumalansa taivaallisia pallonkuoria pyörittäviin henkiin olentoihin, mikä samalla tarkoitti astronomian uskonnollistamista niin, että se jarrutti sen kehitystä vuosisatojen ajan.

Aristotelesta on pidetty modernin tieteen synnyn pahimpana esteenä. On kuitenkin turha syyttää filosofia siitä, että hänen lähes 2000 vuotta vanhoja luonnontieteellisiä käsityksiään pidettiin vielä 1500-luvulla uskon dogmien kaltaisina. Tiede oli uskonnon käsityksiin liittyvien sisältöjensä kautta kirkon ja valtiovallan "suojeluksessa" niin, että myös puhtaasti tieteelliset käsitykset saatettiin julistaa uskonnonvastaisiksi. Pahimmillaan se tiesi niiden esittäjille kuolemantuomiota.

Kristinuskon teologia alkoi menettää luonnontieteen asemaansa uskonpuhdistajien, varsinkin Lutherin 1500-luvulla, hylätessä Aristoteleen logiikan käytön uskon opeista. Samalla kirkon vaikutusvalta väheni muistakin syistä, mikä tarkoitti myös tieteen vapautumista. Kirkko pystyi esittämään ilmoituksen absoluuttisen varmuuden julkisen epäilyn noihin päiviin saakka. Alamäki alkoi, kun deistit vaativat, että ilmoituksen sijaan uskon oppien piti perustua järkeen. Luonnonteologit puolestaan kehittivät nykyaikanakin vireänä kukoistavan tavan selittää luonnonihmeet selittämättöminä tyyliin "on mahdotonta käsittää, miten tuo ja tuo on kehittynyt ilman suunnittelijaa (Jumalaa)".

Keskiajan skolastikot olivat järjen miehiä, jotka selittivät myös uskon dogmeja rationaalisen ajattelun avulla. Huomattuaan, että kolminaisuusoppi ei järkeen käynyt, he myöntivät pitämään dogmeja järjen ulottumattomissa olevina, mutta silti tosina.

Deistit kehittivät lopulta uskonnon puolikkaan toteamalla, että Jumalan vaikutus maailmaan rajoittui luomisaktiin. Luonnonteologioiden väitteitten pohjan tuhosi Darwin darwinismillaan luomalla selityksen suunnittelusta ilman suunnittelijaa luonnonvalinnan ohjaaman kehityksen myötä.

Kristittyjen tärkein luonnontieteellinen teos ennen 1100-lukua jaa oli Platonin Timaios, joka sisältää alkeellisia käsityksiä luonnosta ja kosmologiasta. Tästä ja Raamatun luomiskertomuksesta tehtiin synteesi, jota kristinuskon alkuvuosisatojen kreikkalaista filosofiaa osaavat oppineet kehittivät edelleen. Nykyisin tiedettä osaavat teistit jatkavat samaa perinnettä. Lähdetään siitä, että Raamatun luomiskertomus on ehdottoman tosi ja yritetään väkisin vääntää fysiikan ja kosmologian oppeja siihen soveltuvaksi. Puuha on hurskasta ja runsaasti mammonaa ex nihilo

Kreikkalaiset filosofit kehittivät tiedettä ja filosofiaa selittämään luontoa sekä jumalien toimintaan että toimimattomuuteen perustuen. He käyttivät älyllistä logos-käsitettä, joka tarkoitti myös ihmisen kykyä tajuta kosmosta. Varhaiset kristinuskon kirkon-isät loivat teologian, jossa logos ja Jeesus yhdistettiin samaksi hahmoksi.

Teistifilosofit uskovat, että kykymme ymmärtää luontoa selittyy vain, jos Jumala on luonut universumin ja ihmisen antaen tälle kyvyn tajuta luomisiaan. Kristityt filosofit väittävät, että Kristuksen tulo ihmiseksi on syy siihen, että moderni tiede syntyi juuri kristinuskon maissa.

Tauno Olavi tarjoaa kirjan pakinoissa tieteisiin perustuvan tavan selittää ymmärtämistä kääntämällä logoksen ja Kristuksen roolit pääläelle. Hänen versiossaan logos muuttuu Kristukseksi ja viettelee keskiajan teologit järjen liiallisen käytön syntiin logiikan soveltamisessaan. Teologit ymmärsivät sen ja Aristoteleen fysiikan avulla ehtoollisen ja kolminaisuusopin ihmeellisyydet niin, että lopulta fysiikan oppien muuttaminen oli Jumalan pilkkaamista. Hän kertoo myös, miten samaa uskon dogmien selittämistä yritetään kvanttifysiikan avulla.

Tauno Olavi suostuu uskomaan teistien väitteen, että tieteellinen maailmankuva on uskonto. Hän kehittää materiauskolle syntiinlankeemuksen ja kolminaisuusopin vastineet ja kertoo, miten materiauskonnon moraalioppi luodaan.

Tauno Olavi parantaa ex nihilo-oppia selittämällä universumin synnyn siten, että Ei-kukaan loi 13,7 miljardia vuotta sitten ei-mitään ei-mistään. Lopuksi hän esittelee logoksen uusimman tietokoneitten teoriaan perustuvan version.

